ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל תשיעי | שער שלישי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

צו (ופורים)

(חלק א)

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״
770 איסטערן פּאַרקוויי ברוקלין, נ.י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

Likkutei Sichot

Copyright © 2026
by
Kehot Publication Society®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פורים ופרשת צו

א. דער יום טוב פורים איז צוליב דעם נס און הצלה וואָס דער אויבער־שטער האָט געראַטעוועט דעם אידישן פאָלק פון דער גזירת כלי׳ ר״ל.

יענע תקופה איז געווען, על פי טבע, די גליקלעכסטע פאַר אידן אין דער צייט פון גלות. די אידן האָבן דאַן פאַרנומען אַ גרויסן אָרט אין דער רע־גירונג, מרדכי ראש הסנהדרין איז גע־ווען פון די שרי המלוכה היושבים בשער המלך, אסתר איז געווען די פרוי פון מלך, וואָס אשתו כגופו דמיא[1]. אין די גאַנצע דברי ימי ישראל בזמן הגלות געפינען מיר ניט — אויסער דעם פאַל פון אסתר המלכה — אַז אַ אידישע פרוי זאָל זיין די פרוי פון אַ קעניג וואָס האָט געהערשט איבער דער וועלט[2]. איז דאָך פאַרשטאַנדיק, אַז עס איז ניט געווען קיין תקופה אין גלות אין וועלכער אידן זאָלן זיין, על פי טבע, מער זיכער מיט זייער עקזיסטענץ, ווי בימי אחשורוש.

לפועל, אָבער, האָט פאַסירט פאַר־קערט. גראָד דאַן ווען על פי טבע איז זייער מצב געווען אַזוי זיכער, איז גע־קומען אַ גזירה פון פאַרניכטונג ר״ל, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים — היל״ת — מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, וואָס דאָס איז געווען די שווערסטע פון אַלע גזירות וואָס זיינען געווען אויף אידן, קיין מאָל איז ניט געווען אַ גזירת כלי׳ ר״ל אויף אַלע אידן, ווי די גזירה בימי אחשורוש.

1) ברכות כד, א.

2) מגילה יא, א.

אין אַנדערע גלות'ן זיינען אידן ניט געווען אין איין אָרט. צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות[3], אויב חס ושלום איין אומה וועט וועלן מאַכן אַ גזירת כלי' ר"ל אויף די אידן אונטער איר ממשלה, וועלן די אידן אין די איבעריקע מדינות בלייבן אומבאַשע־דיקט, און אַפילו די אידן פון דער מדינה, קענען דאָך אַנטלויפן אין די אַנדערע מדינות.

אַפילו בימי פרעה, ווען אַלע אידן זיינען געווען אונטער זיין ממשלה, און עס איז אויך ניט געווען קיין מעגלעכ־קייט צו אַנטלויפן פון מצרים (כמאמר רז"ל[4], שאפילו עבד אחד אינו יכול לב־רוח משם), איז אָבער דאָרט ניט געווען די גזירה אויף אַלעמען, ווייל פרעה לא גזר אלא על הזכרים[5].

בימי אחשורוש, אָבער, זיינען אַלע אידן געווען אונטער זיין ממשלה, עס איז אויך ניט געווען קיין מעגלעכקייט צו אַנטלויפן, ווייל: א) ער איז געווען אַ מולך בכיפה, אַ מלך איבער דער גאַנצער וועלט, במילא איז ניט געווען וואוהין צו לויפן. ב) ער האָט געוואָלט להשמיד גו' ביום אחד, איז ניט געווען קיין צייט צו לויפן. ג) די גזירה איז געווען להשמיד גו' את כל היהודים, אַלע אידן היל"ת.

ווי קומט עס טאַקע, אַז אין אַזאַ צייט אין וועלכער אידן זיינען געווען על פי טבע אַזוי זיכער, זאָל קומען אַזאַ שרעק־לעכע גזירה? דערציילט אונז די גמרא[6] די סיבה פון דער גזירה — מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע וכו', זיי האבן הנאה געהאט פון דער סעודה פון אחש־ורוש.

פון דעם זעען מיר באַשיינפּערלעך אַז אידן און טבע זיינען צוויי גאָר פאַרשי־דענע זאַכן, די הנהגה מיט אידן איז ניט אונטערגעוואָרפן צו נאַטור־געזעצן, נאָר עס איז אָפּהענגיק אין קיום התורה ומ־צות. און דערפאַר, איז ניט געקוקט, וואָס מצד הטבע איז קיין אָרט אויף אַ גזירה ניט געווען, אָבער ווען די אידן האָבן נהנה געווען מסעודתו של אותו רשע, און דורך דעם באַקומען אַ שייכות מיט ניט קיין כשר'ע זאַכן, איז אויף זיי געקו־מען אַ גזירת כלי' רחמנא לצלן.

ב. די זעלבע הוראה זעען מיר אויך קלאָר אין דעם אופן פון ישועה און הצלה. דער ביטול הגזירה איז ניט גע־ווען על פי טבע, נאָר דורך תשובה און התקשרות צום אויבערשטן.

בשעת מרדכי ואסתר האָבן זיך דער־וואוסט פון דער גזירה, האָבן זיי, אין פלוג, די ערשטע זאַך געדאַרפט גיין מיט אַ דיפּלאָמאַטישער מיסיע זיך משתדל זיין ביי אחשורוש'ן. דערציילט אונז אָבער די מגילה, אַז די ערשטע זאַך האָט אסתר געזאָגט צו מרדכי'ן: לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום. דאָס איז געווען זייער ערשטער שריט אויף מבטל זיין די גזירה.

נאָך מער: אסתר האָט געזאָגט צו מרדכי, גם אני ונערותי אצום כן. ולכאורה, אסתר'ס חשיבות ביי אחש־ורוש'ן איז געווען, דער „ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות", און

3) פסחים פז, ב.

4) מכילתא. געבראַכט בפירש"י עה"ת שמות יח, ט.

5) סוטה יב, א.

6) מגילה יב, א.

זעלבסטפאַרשטענדלעך אַז דורך פאַסטן דריי מעת לעת, וועט איר חן (על פי טבע) גרעסער ניט ווערן, און אדרבה, קלענער ווערן[7], הײנט ווי איז בײ איר געווען רעכט צו פאַסטן[8]?

נאָר דער ענטפער אויף דעם איז:

פונקט ווי די גזירה איז ניט געווען על פי טבע, אַזוי איז אויך די ישועה ניט געקומען מצד הטבע. די ישועה איז געקומען דורך תשובה, און אײנער פון די עניני התשובה איז פאַסטן. און אויב כל היהודים וועלכע זײנען בשושן פאַסטן (איז דאָך אַן איסור אויף אַ יחיד צו זײן א פורש פון דעם. איז קלאָר אַז) גם אני ונערותי אצום כן. אַי דורך דעם ווערט דאָך קלענער דער חן און לא סמכינן אניסא[9] — מען פאַרלאָזט זיך ניט אויף קײן נס, — און מען דאַרף טאָן אויך אין לבושי הטבע, דאָס איז אָבער ניט מער ווי אַ לבוש, און ניט די סיבה פון דער הצלה. דערפאַר איז ניט נוגע אויף אַזוי פיל דער לבוש. אויב די סיבה — שטאַרקן זיך אין קיום התורה והמצות — וועט זײן אַ גענוגענדיקע, וועט אַ שוואַכער לבוש אויך גוט זײן.

מער ניט וואָס מצד דעם העלם והסתר פון דער גלות־צײט, זײנען דער־נאָך סײ די גזירה און סײ די הצלה אָנגעטאָן געוואָרן אין לבושי הטבע, אָבער די אמת'ע סיבות זײנען געווען תורה ומצוות. דער נהנו מסעודתו של אותו רשע, האָט געבראַכט די גזירה, און דער פאַסטן און תשובה טאָן, האָט די גזירה מבטל געווען.

ג. די אָנווײזונג פון דעם, און בפרט אין היינטיקע צײטן:

פאַראַן אַזעלכע וואָס טענה'ן אַז דער עיקר מיטל צום קיום פון אידישן פאָלק אין דער צײט פון גלות איז דיפּלאָ־מאַטישע און ענלעכע נאַטירלעכע וועגן, און זײ ברענגען אַ ראי' פון אסתר'ס השתדלות בײ אחשורוש'ן. דאַרף מען וויסן, אַז אויסער דעם וואָס זײ זײנען מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, זײ טײטשן אויס דעם סיפּור פון מגילת אסתר היפך האמת, איז דאָס אויך אַ כפירה אין דעם גאַנצן ענין פון קיום עם ישראל.

עס שטײט אתם נצבים היום כולכם, זאָגן אויף דעם די רז"ל, שגם כאשר כל העולם מתמוטטים, אתם נצבים. דער קיום פון אידן איז אַנדערש. דער קיום פון אַלע פעלקער איז לויט נאַטור־געזעצן, אָבער אידן זײנען ניט פאַר־בונדן מיט טבע, אונזער פאַרבונד איז נאָר מיט תורה ומצוות.

אַז עס קומט אַן עת צרה אָדער אַ גזירה רחמנא לצלן, דאַרפן מיר זיך ניט פאַרלאָזן אויף דיפּלאָמאַטיע און הש־תדלות בײ די אומות העולם. ניט דורך דעם איז אונזער קיום. עס דאַרף זײן יפשפש במעשיו, פאַרריכטן וואָס עס פעלט און שטאַרקן זיך אין קיום התורה ומצות, און דעמאָלט העלפט די השתד־לות על פי טבע. און נאָך מער: אפילו אויב אַנדערע אין אַזאַ מצב וואָלטן בדרך הטבע פאַרלאָרן געגאַנגען, פונ־דעסטוועגן, אתם נצבים וקיימים.

מען דאַרף זיך ניט שרעקן פאַר

7) זע אבן עזרא (אסתר ד, טז).
8) וע"ד הפסק דין בשלחן ערוך אורח חיים סימן תקע"א, ס"ג.
9) פסחים סד, ב.

דעם מצב פון אידן, ווי מיר זעען אים מיט די פליישיקע אויגן על פי חוקי הטבע. אונזער זאַך איז שטאַרקן זיך אין תורה ומצות, און דעמאָלט, איז וועלכן לבוש אין גשמיות מען וועט מאַכן, וועט זיך אין אים אָנטאָן די הצלה הניסית וואָס העכער פון טבע.

ד. די הוראה אַז אידן זיינען ניט אונטערגעוואָרפן צו טבע, איז ניט נאָר בנוגע דעם כלל ישראל נאָר אויך בנוגע אַ יחיד.

אַ איד דאַרף געדענקען אַז אַלע ענינים וואָס ער פאַרמאָגט, זיינען אָפּהענגיק און קומען פון דעם אויבערשטן אַליין, וועלכער איז ניט באַגרענעצט חס ושלום אין חוקי הטבע.

אמת טאַקע, עס דאַרף זיין דער „בכל אשר תעשה", וואָס אין דעם טוט זיך אָן דער „וברכך ה' אלקיך", דאָס איז אָבער מער ניט ווי אַ לבוש. דער עיקר איז די ברכה פון דעם אויבערשטן, וועלכע קומט דורכן פאַרבונד מיט אים דורך לימוד התורה וקיום המצות[10]. און בשעת מען האָט דעם עיקר, וועט זיין די הצלחה אין וועלכן לבוש ס'זאָל ניט זיין.

ה. דערמיט וועט מען אויך פאַרשטיין וואָס עס שטייט אין ירושלמי[11], „שמאמין בחי העולמים וזורע" (ער זייט ווייל ער גלויבט און פאַרלאָזט זיך אויף דעם אויבערשטן אַז עס וועט וואַקסן).

אין פלוג איז ניט פאַרשטאַנדיק, וואו דריקט זיך דאָ אויס די אמונה? אַפילו כופרים, להבדיל, וועלכע גלויבן ניט אין ג־ט ברוך הוא, זייען אויך, עס איז דאָך אַ נאַטירלעכע זאַך אַז ווען מען זייט וואַקסט?

נאָר דער פשט דערפון איז, די אמונה פון אַ אידן באַשטייט אין דעם, אַז אַפילו בשעת עס רעדט זיך וועגן זריעה, אַ זאַך וואָס ער אַליין זעט באַשיינפּערלעך אַז דאָס האָט אין פלוג ניט צו טאָן מיט אמונה ובטחון אין דעם אויבערשטן, ער אַליין זעט אַז אויך ביי אַזוינע וואָס האָבן כלל ניט „צו טאָן" מיטן אויבערשטן, וואַקסט זייער זריעה. פונדעסטוועגן ווייסט ער, אַז ער, אַלס איד, איז אַנדערש פון דער גאַנצער וועלט.

וואָרום פונקט ווי דער כלל ישראל, אַזוי אויך אַ יחיד איז ניט אונטערגעוואָרפן צו חוקי הטבע, און דערפאַר ווייסט ער, אַז אויך בשעת ביי דער גאַנצער וועלט וועט וואַקסן מצד חוקי הטבע, וועט ביי אים, אָבער, וואַקסן נאָר דורך זיין אמונה און בטחון אין דעם אויבערשטן.

ו. ווי דאָס איז ביי בעלי עסק, אַזוי איז עס אויך ביי יושבי אהל. די הצלחה אמיתית אין תורה האָט ניט צו טאָן מיט גוטע כשרונות, א. ד. ג. נאָר מיט סייעתא דשמיא וועלכע קומט דורך יראת שמים, וואָס זי — די יראת שמים — ברענגט אויך אַז ער זאָל לערנען בעמל ויגיעה אמיתית און דעמאָלט איז ומצאת — פיל מער ווי בערך היגיעה, נאָר בדרך מציאה.

אויב עס פעלט דער עיקר, וועלן ניט העלפן קיין כשרונות און קיין יגיעה, וואָרום דאָס איז חכמתו של

10) זע אויך אויבן ע' 188 און ווייטער.

11) געבראַכט בתוד"ה אמונת, שבת לא, א.

הקדוש ברוך הוא. און בשעת עס איז דאָ דער עיקר, וועט אים דער אויבערשטער געבן הצלחה שלמעלה מהטבע.

(משיחת פורים תשי"ז)

ז. אויפן פסוק אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זאָגט דער ירושלמי[12]: "תמיד אפילו בשבת, תמיד אפילו בטו־מאה".

ווי געועדט שוין פיל מאָל, זיינען אַלע ענינים און עבודות פון משכן ומקדש הגשמי, אויך דאָ אין דעם משכן ומקדש הרוחני וואָס געפינט זיך אין יעדן אידן.

מזבח איז די האַרץ פון מענטשן. אַזוי ווי אין מזבח הגשמי איז געווען דער מזבח החיצון ומזבח הפנימי, אַזוי איז אויך אין האַרץ פאַראַן חיצוניות הלב און פנימיות הלב[13]. דער מזבח אויף וועלכן עס איז דער ציווי אש תמיד תוקד על המזבח, איז דאָס דער מזבח החיצון. וברוחניות: עס דאַרף זיין אַ התלהבות בגלוי, אין חיצוניות הלב — די האַרץ זאָל ברענען צו אלקות.

שבת איז דער ענין השביתה, אָפּגע־טראָגן פון וועלט. דערפאַר זיינען דאָך דעמאָלט אסור עובדין דחול. אין עבודה פון נפש האדם, מיינט דאָס השגה, וקר־ראת לשבת עונג, וואָס מצד דעם גילוי אור וואָס ער איז משיג, איז ער אָפּגע־טראָגן פון אַלע עניני העולם. קען ער דאָך מיינען, אַז וויבאַלד ער איז פאַר־טאָן אין השגה, ער שטייט העכער פון התרגשות, דאַרף ער ניט האָבן דעם פייער. זאָגט מען אים, לא תכבה אפילו בשבת.

אין צווייטן קצה, דער וואָס שטייט ווייט, ער מיינט אַז ער האָט שוין חס ושלום קיין שייכות ניט, זאָגט מען אים לא תכבה אַפילו בטומאה, קוק ניט אויף דיין מצב און — לא תכבה, זאָלסט זען עס זאָל ניט פאַרלאָשן ווערן. זאָלסט האַלטן אין איין אויפבלאָזן דעם "אש תמיד", דעם אש אלקי וואָס געפינט זיך ביי דיר ער זאָל ניט פאַרלאָשן ווערן. און דאָס וועט ברענגען דעם "לא תכבה" לויט ווי עס טייטשט דער מעז־ריטשער מגיד נ"ע[14], אַז דער "לא" — די אַלע ניט גוטע ענינים — "תכבה", וועלן פאַרלאָשן ווערן.

(משיחת פורים תשי"ד)

ח. דער דאָזיקער וואָרט פון מגיד לערנט אונז, אַז בכדי צו פאַרלעשן דעם "לא", מוז זיין אש תמיד, דער שטענדי־קער קאָך אין תורה ומצות.

עס איז ניט גענוג וואָס אַמאָל, אָדער אַפילו מיט איין ווײַלע פריער, האָט ער געהאַט אַ קאָך אין תורה ומצות. דער קאָך דאַרף זיין שטענדיק, וואָרום אויב מען איז איין ווײַלע קאַלט, קען זיך אין דער ווײַלע אַריינכאַפּן דעם "לא".

וואָס דאָס איז אויך דער טעם אויף מצות זכירה מעשה עמלק בכל יום ויום[15] — מען דאַרף שטענדיק געדענ־קען ניט צו צולאָזן, ח"ו, די קרירות פון עמלק'ן אַפילו אויף איין רגע, ווי עס שטייט אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.

12) יומא פרק ד הלכה ו.
13) לקוטי תורה דברים עח, ד.
14) לוח היום יום (כ־כא אדר ב).
15) שלחן ערוך אדמו"ר הזקן סימן ס, ס"ד.

ט. נאָך אַן ענין איז דאָ אין דעם אש תמיד: ער איז אַ הכנה צום אש של־מעלה. ווי דער מאמר רז״ל[16], אף על פי שאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט. ד. ה. אַז דער אש שלמטה איז אַ הכנה ואתערותא דלתתא אויף צו אַראָפּברענגען דעם אש מן השמים.

ווען, אָבער, ברענגט עס דעם אש מן השמים, ווען דער אש שלמטה איז בשלימות דוקא, דאַן איז עס ממשיך דעם אש שלמעלה.

מיר זעען דאָס אין די היינטיקע סדרות (צו און שמיני). אין די ימי המילואים, ווען דער גאַנצער משכן מיט זיינע כלים און דער מזבח זיינען שוין געווען פאַרטיק, עס זיינען געווען משה ואהרן וכו׳ און מען האָט שוין מקריב געווען קרבנות, פונדעסטוועגן איז נאָך אַלץ לא שרתה שכינה במעשה ידיהם, צוליב דעם וואָס עס איז נאָך איבערגעבליבן אַ רושם פון חטא העגל, נאָר ביום השמיני דוקא, נאָך דעם ווי עס איז פאַרטיק געוואָרן דער אש שלמטה, וואָס האָט פאַרלאָשן דעם גאַנצן „לא״, און אינגאַנצן מבטל געווען דעם חטא העגל, ערשט דאַן ותצא אש מלפני ה׳ וגו׳, ושרתה שכינה במעשה ידיהם[17].

וואָס איז אַזוי די געוואַלדיקע מעלה אין אש שלמעלה וואָס אויף צו ממשיך זיין דאָס, מוז מען האָבן די שלימות העבודה פון אש שלמטה?

נבראים זיינען באַגרענעצטע, און זייער עבודה מיט די ענינים צו וועלכע זיי דערגרייכן זיינען באַגרענעצטע, וואָס מצד עצמם האָבן זיי ניט קיין קיום נצחי. ובכדי עס זאָל זיין אַ קיום נצחי מוז דערויף זיין אַ המשכה מלמעלה דוקא, וואָס ער ית׳ איז דאָך אינגאַנצן ניט מוגבל.

דערפאַר זעט מען אַז בשבעת ימי המילואים הוקם המשכן ופרקו. מצד נבראים קען נאָך קיין אמת׳ער קיום ניט זיין. ביום השמיני דוקא, ווען עס איז געווען השראת השכינה און ותצא אש מלפני ה׳, ערשט דאַן איז הוקם המשכן ולא פרקו, עס איז געווען די אמת׳ע הקמה, קיום נצחי.

און מיט דעם ווערט אויך זיין פאַר־שטאַנדיק דער ענין פון שבעת ימי המילואים ויום השמיני, וואָס דער אש שלמעלה איז געווען ביום השמיני דוקא, וואָרום עס איז באַוואוסט אַז שבעה זיינען די ימי ההיקף, ד. ה. וואָס געהערט צו עולמות, און שמיני איז למעלה מההיקף[18], אור שלמעלה מהעו־למות, והוא ענין אש שלמעלה כנ״ל.

י. ניט קוקנדיק, אָבער, אויף דעם וואָס נבראים אַליין קענען צו נצחיות ניט דערגרייכן, פונדעסטוועגן, ווי גע־זאָגט פריער, איז המשכת האש של־מעלה קומט דורך שלימות העבודה פון אש שלמטה דוקא. דאָס מיינט, אַז בשעת אַ נברא טוט אַלץ וואָס ביכלתו, הגם דאָס איז בהגבלה, גיט אים דער אויבערשטער דעם אש שלמעלה, בלי גבול.

און דאָס איז אויך מרומז אין דעם וואָרט „תמיד״ וואס אין פסוק, אש תמיד תוקד גו׳: תמיד מיינט בלי גבול, למעלה מהזמן. זמן מצד עצמו, וויבאַלד

16) יומא כא, ב.

17) פירש״י על התורה ויקרא ט, כג.

18) זע שו״ת הרשב״א חלק א סימן ט. ד״ה ויהי ביום השמיני, תש״ד.

ער איז צונויפגעשטעלט פון חלקים מוגבלים, מוז ער האָבן אַ הגבלה[19]. און פונדעסטוועגן דורך שלימות העבודה פון אש שלמטה, איז מען ממשיך דעם בלי גבול שלמעלה מהזמן, און נאָך מער, אַז דאָס ווערט נמשך אויך אין זמן, אַז דער זמן אַליין ווערט אַ נצחי, תמיד.

אין עולם איז דאָס, אַז אין טבע איז דאָ די הצלחה שלמעלה מהטבע.

יא. די נקודת ההוראה פון דעם אויבנגעזאָגטן:

יעדער איד איז דאָך אַ משכן ומקדש אליו יתברך, אַזוי ווי עס שטייט, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל, דאַרף מען וויסן אַז כל זמן עס פעלט אין דעם „אש" — די חמימות וחיות, איז הגם ער לערנט תורה, ער איז מקיים מצות און האָט אַלע ענינים שהיו במשכן, וויבאַלד עס איז אָבער אָן חיות, פעלט ביי אים השראת השכינה, ביז עס איז רעכט, עס זאָל ביי אים זיין אַ רושם פון חטא העגל.

תורה ומצות דאַרפן זיין מיט אַ קאָך און אַ לעבעדיקייט, אין אַלע דריי קוין תורה, עבודה און גמילות חסדים.

תורה: מען דאַרף ניט יוצא זיין מיט פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, און צום גאַנצן מעת לעת האָט עס קיין שייכות ניט. עס טאָר ניט זיין בלחישו און צו אים אינגאַנצן האָט עס קיין שייכות ניט. עס מוז זיין לא ימוש גו' און עס מוז זיין ערוכה בכל רמ"ח אברים, כל עצמותי תאמרנה[20]. עס מוז זיין מיט אַ חיות.

19) דרך מצותיך, מצות האמנת אלקות פרק יא.

20) עירובין נד, א. תניא פרק לז בתחלתו.

עבודה: תפלה, וואָס דאָס איז קו העבודה, דאַרף זיין ניט קבע, נאָר רחמים ותחנונים לפני המקום[21], מיט אַ הרגש פון חיות.

גמילות חסדים: מצות, וואָס בכללות זיינען זיי אין קו הגמילת חסדים, דאַרפן ניט זיין נאָר פון יוצא וועגן. מצות דאַרף מען מקיים זיין בהידור, וואָס דער הידור קומט מצד החיות וואָס ער האָט אין קיום המצוה.

און דורך דער שלימות פון אש שלמטה, ווערט נמשך דער אש מלמעלה, השכינה שורה בתורתו ועבודתו ביז אויך בכל מעשה ידיו, גם בעניניו הגשמיים.

און ווי געזאָגט פריער — עס ווערט אויפגעטאָן המשכת בלי גבול אין גבול, אַז אויך אין לבושי הטבע זעט מען ברכת הוי' והצלחה שלמעלה מהטבע.

(משיחת ש"פ צו תשי"ז)

יב. דער סדר פון די ד' פרשיות וואָס מען לייענט פאַר פסח איז: פ' שקלים, פ' זכור, פ' פרה און פ' החודש.

בפרטיות זיינען די צוויי פרשיות שקלים און זכור פאַרבונדן מיט גאולת פורים, וואָס עס איז נאָך ניט קיין גאולה שלימה, כמאמר[22] אכתי עבדי אחשורוש אנן, און די פרשיות פרה און החודש — מיט גאולת פסח, וואָס איז אַ גאולה שלימה. בכללות אָבער, זיינען אויך די פרשיות שקלים

21) אבות פרק ב משנה יג.

22) מגילה יד, א.

און זכור שייך צו גאולת פסח, ווייל אויך גאולת פורים איז פאַרבונדן מיט גאולת פסח, כמאמר[23] סומכין גאולה לגאולה.

יג. פרשת שקלים לייענט מען פאַר ראש חודש אדר, ווייל באחד באדר משמיעין על השקלים[24], וואָס מען דאַרף צוליב די קרבנות פון דעם נייעם יאָר.

פרשת זכור לייענט מען פאַר פורים, ווייל פורים איז דאָך געווען מפלת המן, וואָס ער איז מזרעו של עמלק, לייענט מען זכור את אשר עשה לך עמלק פאַר פורים, לקיים מה שנאמר נזכרים ונעשים, נזכרים קודם לנעשים[25], — פ׳ זכור איז די זכירה און פורים איז די עשי׳.

יד. דער טעם אויף קדימת פ׳ שקלים לפ׳ זכור, איז ניט נאָר מצד זייערע זמנים, וואָס פ׳ שקלים איז פאַרבונדן מיט אחד באדר און פ׳ זכור מיט פורים, י״ד באדר, נאָר אויך מצד זייער ענין.

די גמרא[26] זאָגט, אַז בזכות דעם וואָס אידן האָבן געגעבן דעם מחצית השקל, איז געווען מפלת המן, וואָס ער האָט געזאָגט עשרת אלפים ככר כסף אשקול וגו׳.

מיט דעם איז פאַרשטאַנדיק די שייכות פון די צוויי פרשיות און אויך דעם טעם אויף דער קדימה פון פ׳ שקלים פאַר פ׳ זכור: דאָס וואָס אידן האָבן מקדים געווען די שקלים, האָט געבראַכט דעם נס פון פורים וואָס הויבט זיך אָן, בזכירה, מיט דער קריאה פון פ׳ זכור.

טו. נאָך דער גאולה פון פורים, וואָס איז, ווי געזאָגט, נאָך ניט קיין גאולה שלימה, קומט מען צו דער גאולה פון פסח וואָס איז אַ גאולה שלימה. און די הכנה צו דעם איז פ׳ פרה און פ׳ החודש.

בנוגע די צוויי פרשיות, שטייט אין ירושלמי[27], אַז באמת האָט מען געדאַרפט לייענען פ׳ החודש פאַר פ׳ פרה, וואָרום פ׳ החודש איז געזאָגט געוואָרן און ענינה איז אחד בניסן, און שריפת הפרה איז געווען בשני בניסן, ווייל באחד בניסן הוקם המשכן און שריפת הפרה איז געווען בשני בניסן, וואָרום שריפת הפרה האָט דאָך ניט געקענט זיין פאַר הקמת המשכן[28]. נאָר צוליב דעם וואָס פרשת פרה איז טהרתן של כל ישראל, לייענט מען פרשת פרה פריער.

דאַרף מען פאַרשטיין דעם תירוץ פון ירושלמי. אין פלוג וואָס פאַר אַ שייכות האָט טהרתן של ישראל מיט פ׳ החודש, אַז אַנדערש קען ניט זיין דער ענין פון פרשת החודש, נאָר לאחר טהרתן של ישראל. עס הייסט דאָך ניט פרשת הפסח, נאָר פרשת החודש — דער דין פון קידוש החודש וראש חודש — איז וואָס איז דאָ נוגע די הקדמה פון טהרה?

טז. די דערקלערונג אין דעם איז:

דער ענין פון ראש חודש איז מולד הלבנה. נאָכדעם ווי די לבנה איז געווען בהעלם והסתר, ווערט זי

23) מגילה ו, ב.
24) שקלים פרק א הלכה א. מגילה יג, ב.
25) ירושלמי מגילה פרק ג הלכה ד.
26) מגילה יג, ב.
27) מגילה פרק ג הלכה ה.
28) קרבן העדה דאָרט.

צוריק נולד ונתחדש. דאָס איז אויך מרמז אויף אידן, וועלכע זיינען גע־גליכן געוואָרן צו לבנה[29], אַז נאָך די אַלע העלמות והסתרים פון זמן הגלות, ווערן זיי נולד ונתחדש, וואָס דאָס איז דער ענין הגאולה.

דער זמן פון התחלת הגאולה איז ראש חודש ניסן, וואָס אויף דעם שטייט החודש הזה לכם ראש חדשים. די רז״ל[30] דרש׳נען אַ גזירה שוה, פון דעם הזה וואָס שטייט בפרשת החודש, מיט דעם הזה וואָס שטייט ביי מתן תורה, ביום הזה באו מדבר סיני. מתן תורה איז דאָך אויך דער ענין הגאולה, כמאמר רז״ל[31] אל תקרי חרות אלא חירות (בציר״י), חירות מיצר הרע וממלאך המות ומשע־בוד מלכיות. פון דעם וואָס די גמרא פאַרבינדט פרשת החודש מיט מתן תורה, איז פאַרשטאַנדיק אַז אויך בראש חודש ניסן, החודש הזה, איז שוין דאָ דער ענין פון גאולה, אתחלתא דגאולה.

און לויט דעם וועט מען פאַרשטיין דעם טעם אויף דער הקדמה פון טהרה צו פרשת החודש. וויבאַלד אַז פרשת החודש איז מולד הלבנה, אתחלתא דגאולה, דאַרף מען צו דעם האָבן הקדמת הטהרה, אַזוי ווי עס פאָדערט זיך צו גאולה, ווי עס שטייט[32] וזרקתי עליכם מים טהורים גו׳, ואמרו רז״ל[33] טהרה מביאה לידי .. אלי׳ הנביא כו׳.

יז. ראש חודש ניסן איז אָבער געווען די גאולה בלויז בהתחלה ובכוח, דער פועל הגאולה האָט זיך אָנגעהויבן בט״ו בניסן, דקיימא סיהרא באשלמותא, און די שלימות ותכלית הגאולה — בשעת מתן תורה.

איז אַזוי ווי צו דער גאולה בפועל דאַרף מען האָבן די טהרה בפועל, וזרק־תי עליכם מים טהורים, אַזוי אויך צו דער גאולה בכוח דאַרף מען האָבן די טהרה בכוח.

קריאת התורה איז אַ נתינת כוח כידוע, לייענט מען פריער פרשת פרה, וואָס דאָס איז טהרה בכוח, און דערנאָך פרשת החודש, וראש חודש, וואָס דאָס איז גאולה בכוח.

און דאָס איז דער סדר פון טהרה וגאולה: פרשת פרה — טהרה בכוח, פרשת החודש וראש חודש ניסן — גאולה בכוח. שני בניסן — טהרה בפועל, ט״ו בניסן ביז מתן תורה — גאולה בפועל.

יח. די הוראה וואָס מען דאַרף דער־פון אַרויסנעמען:

אַזוי ווי צוקומען צו דער אמת׳ער טהרה לתכליתה וועט מען קענען נאָר בביאת המשיח דוקא, וואָס דעמאָלט וועט זיין ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ,

— וואָרום בביאת המשיח וועט נאָך זיין דער רוח הטומאה, ווי עס שטייט דער לשון אין רמב״ם[34], אַז משיח יכוף כל ישראל, אַז זיי זאָלן לערנען תורה און מקיים זיין מצות. וויבאַלד ער זאָגט דעם לשון יכוף, איז אַ ראי׳, אַז ניט אַלע וועלן דאָס טאָן מיטן גוטן ווילן, ווייל עס וועט

29) בברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).
30) שבת פו, ב.
31) עירובין נד, א.
32) יחזקאל לו, כה.
33) סוף סוטה.
34) הלכות מלכים פי״א ה״ד.

נאָך דעמאָלט זיין דער רוח הטומאה, און משיח׳ס עבודה וועט זיין מעביר זיין דעם רוח הטומאה מן הארץ —

קען מען דאָך מיינען, אַז איצטער דאַרף מען גאָר ניט טאָן און פאַרלאָזן זיך אינגאַנצן אויף משיח׳ן, אויף דעם איז די הוראה פון קריאת פרשת פרה:

בכדי צוקומען צו דער טהרה וגאולה בפועל ובשלימות, דאַרף מען האָבן פריער אַ הכנה. מען דאַרף טאָן דעם ענין הטהרה וויפל מען קען. מטהר זיין זיך פון אבי אבות הטומאה, און ווי דער מאמר רז״ל[35] כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, חטאת קרי׳ רחמ־נא[36], די פרה אדומה, במילא ווערט מען פטור פון די אבות ותולדות הטומאה, און דאָס וועט ברענגען די טהרה וגאולה בפועל, בביאת משיח צדקנו בב״א.

(משיחת פרשת החודש תשט״ז)

35) מנחות קי, א.

36) חולין יא, א.